

35740

Tyskarna i Estland överflyttas till Tyskland.

Tysk delegation anlände på måndagen för att utreda frågan.

Tyska regeringen har meddelat Estlands regering, att den har för avsikt att överflytta alla i Estland boende tyskar till Tyskland. Hitler har förklarat, att denna åtgärd är nödvändig för att giva Tyskland nationella gränser samt för att undanröja orsaken till konflikter, som kunna uppstå i samband med minoritetsproblemen. Hela åtgärden anses vara ägnad att stärka förbindelserna och samförståndet de olika folken emellan. Även tyskarna i Lettland skola omplanteras i tysk jord.

Tyska regeringen har dessutom förklarat, att åtgärden ej har något som helst samband med den nyligen mellan Estland och Radsryssland ingångna förbindelsen. För överflyttningens verkställande har tyska regeringen till estniska hamnar dirigerat flera fartyg.

Dyliga omflyttningar, som tyskarna nu ämnar genomföra i Ost-

och Sydost-Europa, ha även tidigare ägt rum. För några år sedan, efter Grekisk-Turkiska kriget omflyttades de i Mindre Asien tidigare bosatta grekerna till Grekland och turkarna från Grekland till Mindre Asien, sammanlagt omkring en miljon människor. Sagda omflyttning försiggick under Folkförbundets kontroll och gav gynnsamt resultat. Efter den besvärliga omplanteringen funno sig grekerna snart i den nya tingens ordning och blevo väl tillfreds.

Ett ännu färskare exempel på en sådan omflyttning ha vi i den, som försiggår i Tyrolen. I avsikt att undanröja möjliga orsaker till missförstånd mellan Italien och Tyskland omflyttas tyskarna därifrån till Tyskland. De tyska tyrolarnas antal uppskattas till c:a en kvarts miljon. Skillnaden är bara den, att tyrolarnas omflyttning ej sker så hastigt som tyskarnas överflyttning från Baltikum.

Den 18 ds vidtar förläggningen av de ryska trupperna på basområdena

Protokollet om paktens verkställande stadfäst.

Republikens president stadfäste på onsdagen protokollet om paktens verkställande.

På tisdagskvällen uppnådde den estniska och ryska kommissionen slutgiltig enighet beträffande paktens verkställande.

Den 18 ds vidtar de ryska truppernas inmarsch till basområdena. Då där emellertid ej finnes tillräckligt med bostadsutrymme, komma trupperna t. v. att förläggas över större områden, vilka äro följande: hela Saaremaa,

En modern folkvandring.

Dagens diskussion kretsar f. n. kring massutvandringen av tyskar. T. o. m. krigshändelserna ha fått träda i bakgrunden. Tidningspressen sysslar ivrigt med problemet och diskuterar, vilka som resa och varifrån de komma, vad den eller den heter och vilka yrken de flesta företräda. Det är ju ej heller alla dagar sådant sker och detta gör att man intresserad följer med.

Mitt i all flyttningbrådskan meddelas, att tyska regeringen kommit med förslag att förlänga utvandringstiden till den 31 mars 1940. I skrivande stund erfara vi dock att detta förslag återtagits, och att flyttningstempot sålunda ej får minskas. De tyska forty-

Hiumaa, Paldiski med omgivning, inkl. Rannaküla, Klooga och Lauasmaa, Haapsalu med omgivning, inkl. Paatsalu, Lihula, Kirbla Palivere och Pöösaspea (Spithamn).

För utbyggandet av baserna bistår Estland med anskaffning av arbetskraft och byggnadsmaterial.

För biläggande av i det dagliga livet ev. uppkommande spörsmål tillsättes ett särskilt utskott, till vilket chefen för resp. estniska militärdistrikt och kommandören för den ryska armékåren höra. Viktigare spörsmål hänskjutas till överbefälhavaren för de estniska stridskrafterna och chefen för Leningrads militärdistrikt.

Förutom de i paktens angivna basområdena äga ryssarna rätt att inrätta reservflygfält i trakten av Kuusiku och Kehtna herrgårdar.

En modern...

gen ligga allt fortfarande på Tallinns redd och invänta order om att komma in i hamnen för att taga om bord sin last. Fartygen äro tre till antalet och heta: "Oldenburg" (8500 ton), "Der Deutsche" (14000 ton) och ett tredje, som bär det svenska namnet "Utlandshörn" (2800 ton).

Huru stort är de avflyttandes antal?

Enligt uppgift från Tyska kulturförvaltningen finnas där inregistrerade i runt tal 14000 personer. Huruvida alla dessa komma att följa den tyska regeringens kallelse, är t. v. ännu svårt att säga. Men ett torde dock vara visst, att det även finnes en del andra, som önska utnyttja tillfället och av förutom stående okänd anledning vilja resa med. Det kan dock hända att kontrollen blir ganska noggrann och utsikterna därtill med ens betydligt reduceras. Det är ju klart, att Tysklands regering ej kan befälla estniska medborgare att lämna sitt land och detta ha tyskarna ej heller gjort utan endast kommit med ett sådant förslag, vilket av estniska regeringen antagits. Man kan ju ej förneka, att Hitler har rätt, då han motiverar sitt förslag dels med att denna omflyttning av tyskarna hem till deras moderland i betydande grad kommer att undanröja mängen orsak till missförstånd folken emellan. Och en annan sak är att Tyskland behöver sitt folk. Hitler känner värdet av att öka folkmängden i sitt land, ty alla dessa händer komma att sättas i arbete för det gemensamma landets välfärd.

Minoritetsproblemet har ju alltid utgjort ett visst irritament i förhållandena mellan olika länder, men Estlands majoritetsbefolkning har ordnat saken så att dess minoritetsproblem ej givit upphov till några nämnvärda irritationsmoment, och om sådana yppat sig på något håll, har man i allmänhet med god vilja försökt likvidera dem.

Ehuru minoritetsproblemet sålunda är en ömtålig faktor, så kunna vi dock ej i alla avseenden dela "Rigasche Rundschau" uppfattning, som den 9 ds i samband med tyskarnas förestående avflyttning från Lettland behandlar minoritetsfrågor. Vi citera:

Ryska truppavdelningarna anlända om några dagar.

De ryska truppavdelningar, som äro avsedda att enligt fördraget förläggas som garnisoner på Saaremaa, Hiiumaa, i trakten av Haapsalu, Rohuküla och Paldiski anlända om några dagar, så fort överenskommelserna därom trätt i kraft och alla förberedelser slutförts.

Truppavdelningar komma att överskrida estniska gränsen vid Narva och Irboska. Enligt förljudande komma de trupper, som överskrida gränsen vid Narva, ej att tänga Tallinn. Deras marschutt är ännu icke slutgiltigt fastställd. Under truppernas genomtåg hållas vägarna fria av polismyndigheterna och skyddskårerna. Truppernas viloställen och lägerställen fastställas noggrant. Förplägningen sker liksom allt annat på ryssarnas egen bekostnad.

Förhandlingarna om fördragets genomförande vidtogo såsom bekant i början av förra veckan, och ledas på rysk sida av marinchefen av II rangen Issakov och armékommendören Meretsjkov, vilka för ett par dagar sedan reste tillbaka till Moskva för att erhålla instruktioner men återvände på nytt till Tallinn på måndagsmorgonen. Förhandlingarna komma att fortsättas.

Under tiden hava ryska och estniska medlemmar av kommissionen undersökt förhållandena på de olika orterna, som enligt fördraget av estniska staten upplätas till baser.

"... mellan majoritetsbefolkningen och minoritetsbefolkningen inom ett och samma levnadsrum kan i "bästa" fall endast finnas kompromisser, men aldrig en verklig lösning, en för båda parterna tillfredsställande samlevnad. Icke ens då båda parterna äga god vilja och redobogenhet".

En sådan massomflyttning av människor från ett land till ett annat är ju, såsom vi på ett annat ställe i dagens nr påpekat, ine alls någon nyhet, och det kan hända att även andra länders regeringar gärna skulle se sitt folk-element samlad inom gränserna av en nationell stat. För nyttan härav torde väl knappast någon behöva påleda. A. S.

Ingen orsak till nervositet.

På måndagen kallade propagandaministern Oidermaa till sig representanter för tidningspressen, varvid han framhöll bl. a. följande synpunkter:

I enlighet med pakten om ömsidigt bistånd förband estniska staten sig att upplåta stöddepunkter för rädsrykska trupper på Hiiumaa, Saaremaa och i Paldiski. Områdena för dessa baser äro ännu under undersökning och baserna själva måste utbyggas. Emedan Rädsryksland nu genast önskar förlägga sina trupper i trakterna av de blivande baserna, har därom förhandlats och överenskommit att trupperna skola förläggas t. v. inom särskilda områden på Saaremaa, Hiiumaa och Läänemaa.

F. n. företaga de estniska och ryska militära sakkunniga undersökningar på de till baser bestämde områdena. Ännu ha ej ryska truppstyrkor överskridit Estlands gräns. När dessa äro i antågande, kommer allmänhet att därom i god tid bli informerad. Enligt föreliggande uppgifter komma de ryska trupperna sjövägen längs ländsvägar och på järnväg. Även detta blir noggrant kungjort.

I de trakter, där de ryska trupperna skola förläggas äro rykten i omlopp som om den lokala befolkningen skulle bli tvungen att utrymma sina gårdar, lämna sin egendom eller att denna helt och hållit skulle ifråntagas dem. Något sådant behöver ingen frukta för.

Kyrkliga meddelanden.

I samråd med vederbörande kyrkliga myndigheter har svenske kontraktsprosten förordnat pastor Ivar Pöhl att fr. o. m. den 1 oktober upprätthålla pastorsbefattningen vid Tallinns S:t Mikael församling och dess annex. Samtidigt har han ålagts att under oktober månad hålla konfirmationsläsning på Rågöarna.

Pastor Ivar Pöhl är född 1913 i Tallinn samt blev prästvigd efter avlagda teologiska examina i Tartu och kompletterande studier vid Lunds teologiska fakulteten i december 1937 samt har han efter ett års tjänstgöring hos prosten Lattik i Viljandi vikarierat i svenska kontraktet.

Vormsö.

Lars Larsson Öman avled den 5 okt. 1939 i sitt hem Saxby, Pears i en ålder av 49 år 6 månader efter en längre tynande sjukdom. Hans jordavandring har varit mycket skiftande och mödosam. Ungdomsåren tillbringade han i rysk militärtjänst 3 år, var-efter världskriget utbröt och utan avbrott deltog han även i detta vid fronten från början och till dess slut. Alla dessa mödosamma strapatser hade inverkat på hans hälsa, och verkningarna därav framträdde vid äldre år. Öman var även bland de första, som deltog i frihetskriget ehuru en kortare tid. Vid sin lantgård har han varit flitig och arbetsam, uppfört ny bostad och ladugård. Vid sidan av det dagliga arbetet har han även deltagit i föreningsarbetet samt innehaft många förtroendeuppdrag inom kommunen och församlingen, vilka han skött efter bästa förmåga. Öman var även i många år kapten på räddningsbåten i Saxby, där han har räddat många ur sjönöd vid skeppsbrott, vilka annars skulle blivit havets rov. Hans värdefulla insats i samhället och hans beredskap att alltid hjälpa och bistå i nöd och fara bevisades bäst av den otaliga skara släktingar, vänner och andra, vilka deltog i jordfästningen på kyrkogården den 8 oktober samt följde honom till hans sista viloplats.

Frid över hans minne! —s.

General J. Laidoner till Moskva.

När ledarna för den ryska kommissionen på måndagen anlände från Moskva, medförde de även en officiell inbjudan från sin regering åt general Laidoner att besöka Moskva.

Enligt förljudande torde general Laidoner antagit inbjudningen. Besöket i Moska kommer att företagas först sedan förlagningen av de ryska trupperna genomförts.

Den slutgiltiga överenskommelsen med Ryssland beträffande land- och luftstridskrafterna under-tecknades på tisdagen. Även beträffande de marina frågorna föreligger övenskommelse och motsvarande protokoll kommer att undertecknas antagligen redan på onsdagen.

Ett möte.

Man möts nån gång på livets vilsna vägar
och tvenne själar snudda vid varann.
Man tänker ej, blott njuter, vad man kan
och dricker djupt ur lyckans silverbägar.

Men vågor skölja över det man drömde,
när natten ljum ur havets dyning rann.
Och andra stigar leda den man fann.
— Och så till slut man känner, att han glömde.

Men nånstans dock där finnes kvar ett minne,
som smeker en med mjuka, lätta händer,
var gång man skiljer sig ifrån en vän.

Och så ibland i livets trista gränder
man känner att han finns där innerst inne,
den som man ville äga helt igen.

Songe.

Helsingfors och Viborg evakueras.

Befolkningen i Helsingfors och Viborg har av inrikesministern på tisdagen uppmanats att lämna sina hem och bege sig till landsorten. Ministern underströk på samma gång att ingenting, som skulle hava förvärrat den politiska situationen, infräffat, men att åtgärden bör betraktas såsom försiktighetsåtgärd.

Litauen antog Rysslands villkor.

Från Kaunas meddelades på onsdagen, att Litauen antagit Rysslands förslag. St. f. statsministern och överbefälhavaren för krigsmakten begävo sig på nytt till Moskva, sedan de haft en längre rådplägning med sin regering.

I litauiska kretsar anser man sig veta att överenskommelsen innebär återlämnade av Vilno till Litauen jämte andra smärre förändringar. Vad fördraget dock innehåller visste man med bestämdhet inte på onsdagen.

Tre rådsryska örlogsmän med lätta kryssaren "Minsk" i täten ankrade på onsdagen kl. 4-tiden på Tallinns redd. När fartygen närmast sig tillräckligt, avsköts ömsesidig, sedvanlig salut, först av det ryska chefsfartyget och sedan av ett estniskt för detta ändamål vid hamnen uppställt batteri.

Värnpliktiga i Sverige befrias ej.

Enligt uppgift från Stockholm befrias ej de värnpliktiga, som fullgjort sin värnplikt och annars skulle hava hemförlovats i medlet av denna månad, utan få t. v. stanna kvar i aktiv tjänst.

I de tyska skolorna inställdes undervisningen.

Läroverksamheten i de tyska skolorna avbröts på tisdagen. Orsaken därtill är elevernas avflyttning till Tyskland. Innan verksamheten avbröts, höllos avskeds-samkväm med bön och psalmsång.

Finlands delegat senator Paasikivi anlände till Moskva på onsdags morgon. Hurudana förslag Ryssland kommer att göra Finland, var då ännu ej känt.

Mejeri till Runö?

På ön finns mera hästar än kor. Svinen likna vildsvin.

För en tid sedan befann sig på Runö jordbrukskonsulenten agr. A. Lepik, vilken stiftade närmare bekantskap med förhållandena därstädes. Agr. Lepik uttalade sig efter ankomsten till Kuressaare för tidningsmännen och sade bl. a.

— Egendomligt är, att på Runö finnes i varje gård 3—4 hästar, men däremot har man blott enstaka kor vilka endast förmå tillfredsställa det egna mjölkbehovet. Dock finnes goda förutsättningar att öka kornas antal och då har man för avsikt att anlägga ett mejeri.

En annan sak som väcker uppmärksamheten på ön är den underliga svinrasen. Svinen likna i det närmaste vildsvin. Denna företeelse borde dock vara av övergående art. Man har nämligen i dagarna anskaffat en avelssugga vilken skall sörja för, att svinen på Runö få ett mera civiliserat utseende.

Även har sprängning av sten skett på ett primitivt sätt, nämligen sålunda att man bränner stenen sönder. Nu anordnades emellertid en kurs i stensprängning, så att även på detta område den historiska metoden kommer att övergivas

Svenska tidningar konfiskeras. Från Rikull meddelas, att de svenska tidningarna "Stockholms Dagblad", "Stockholmstidningen" och "Dagens Nyheter" konfiskeras av polisen. I Tallinn existerar emellertid ingen sådan förordning.

Kort om sport.

Glädjande nog har vår idrott även uppmärksamats i utländsk press. Nedanstående artikel ingick i den finlandssvenska tidningen "Vasabladet".

"Estlandssvensk idrott ha vi även tidigare någon gång berört och ha nu nöjet och anledning återkomma. Svenskbygdernas mästerskap ha hållits på Vormsö med talrikt deltagande och med i en del grenar riktigt goda resultat.

Tävlingarnas bästa man blev Leander Gjärdman från Nuckö, som vann hela sex grenar, men lagtävlingen vanns av Rikull med 371 poäng mot Nuckös 357 och Vormsös 341 pinnar. Alltså en jämn dust.

Av segrarresultaten tål nämnas Gjärdmans 55,4 på 400 meter och samme mans 12 jämt på 100 meter och 614 i längd. Vi ha själv sett vormsöbanan och kan intyga, att den inte är av toppklass, varför det bara är att lyfta på hatten för tiderna.

Viktor Amans från Nuckö tider på 1,500 och 3,000 meter, 4,36,7 och 10,24,9 äro också utmärkta och Gjärdman skulle säkert med stilavslipning krossa 40 m-gränsen i diskus, ty redan nu nådde han 37,35. Bland de jämna juniorerna utmärkte sig G. Brunberg med 3,05 på 1,000 meter och I. Granberg med 12,92 i kula, och i damtävlingarna dominerade Aina Dans med bl. a. 130 i höjd.

Få se om det nån gång ska visa sig möjligt att få någon av stamfrändernas bästa hit över till Finland och tävla. En sådan resa kunde ge den estlandssvenska idrotten mäktiga impulser.

I tävlingsreferatet i Kustbon visar man publikens sakkunskap men avslutar det hela med följande tankvärda ord: "Några fall förekommo även då några herrar i allsköns ro tände sina cigaretter och ställde sig att bolma mitt då planen. Kom i håg, att på den mark som är omringad av löpbanor och där vi tävla om mästerskapstitlar röker man inte!"

Från våra skolor.

Till lärarinna vid Klottorp folkskola har antagits frk. Ellen Blees, som senaste vår utdimitterades från pedagogjum i Tallinn. Frk. Blees är student från svenska gymnasiet i Haapsasu.

Den svenska avdelningen vid Nargö folkskola besökes i år av 14 elever och åtnjuter ett månatligt statsunderstöd på 20 kr. medan den estniska avdelningen av samma skola blott har 4 elever och av staten fullt avlönad lärarinna.

Lärarinna i den svenska avdelningen är fru M. Appelblom.

Från och med detta skolårs början upphörde läroverksamheten i Paschlep svenska folkskola. Eleverna, ett 15-tal, blevo tvungna att besöka folkskolan på Birkas, ehuru vägen dit är ganska lång. Skolans lärare E. Tui överfördes till en estnisk skola.

En av våra yngre lärare med fullständig svensk utbildning från seminariet i Nykarleby, Finland, A. Seffers har erhållit plats vid en estnisk skola i en rent estnisk kommun.

Engelsk röst om händelserna i Baltikum.

Enligt vad Reuters diplomatiska korrespondent förklarar ha hittills icke — trots det bestående uttrycket i det rysk-tyska vänskapsfördraget — några gemensamma ansträngningar gjorts för att få slut på kriget. Förhållandet mellan Ryssland och Tyskland är något oklart, och den senaste utvecklingen i de baltiska staterna är svårt att förstå. Den överraskande brådska, varmed alla tyskar evakueras från de tre baltiska staterna, har givit upphov till mycken spekulation. De flesta av dessa tyskar äro förmodna köpmän, vilkas familjer bott i Baltikum i århundraden, men nu endast fått få dagar för att överflytta till Tyskland.

I slaviska kretsar i London tolkar man denna utveckling på olika sätt.

Utgivare:
Svenska Odlingens Vänner

REDAKTION:

A. Stahl, ansvarig red.

E. Nyman, red.-sekr.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr. 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

Ny regering.

Premiärminister K. Eenpalu har inlämnat till statspresidenten avskedsansökan i vilken han ber presidenten befria regeringen från sina uppgifter. Avskedsansökan har beviljats. Presidenten gav i uppdrag åt prof. J. Uluots att bilda ny regering. Nu har prof. Uluots också lyckats bilda en ny regering och dess sammansättning är följande:

premiärminister — J. Uluots;
utrikesminister — A. Piip,
bildningsminister — P. Kogerman;
inrikesminister — A. Jürima;
krigsminister — N. Reek;
finansminister — L. Sepp;
sotsialminister — O. Kask;
jordbruksminister — A. Tupits;
kommunikationsminister —
N. Viitak;
justitieminister — A. Assor;
minister — A. Oidermaa.

Den nya regeringen tillträdde torsdagen den 11 dennes kl. 12.30.

Tönissons son mördad.

Ilmar Tönisson, den 28 år gamla sonen till förre statsäldsten Jaan Tönisson, har nedskjutits av sin maka.

Svenska kyrkan i Tallinn.

Söndagen den 15 oktober (4. Bönd.) högmässa kl. 11 f. m. Pastorsämbetet hålles öppet alla helgfria måndagar från kl. 1—3, Rüütli 9.

Pastorns privatadress: Imanta 29—7, tel. 473-31.

.....
*Bliv Kustbons
medarbetare!*
.....